
Monira Al Qadiri

The Archaeology of Beasts

14 Nov.'24 »→ 09 Mar.'25

PERSMAP

© Monira Al Qadiri

Persbericht

Monira Al Qadiri. The Archaeology of Beasts

14.11.2024 – 09.03.2025

Opening van de tentoonstelling “The Archaeology of Beasts”: exclusieve werken van Monira Al Qadiri te zien in Bozar

Van 14 november 2024 tot 9 maart 2025 presenteert Bozar (Paleis voor Schone Kunsten van Brussel) de eerste solotentoonstelling van de Koeweitse beeldende kunstenaar Monira Al Qadiri in België. De tentoonstelling, met de titel *The Archaeology of Beasts*, toont nieuw werk van de kunstenaar, met beeldhouwwerken, immersieve video-installaties en een Virtual Reality-beleving.

De internationaal gerenommeerde kunstenaar Monira Al Qadiri staat bekend om haar speelse, maar scherpe blik op de Golfregio. Ze verkent hoe culturele geschiedenis, topografieën en ecosystemen veranderen door de winningsactiviteiten van petrostaten. In opdracht van Bozar maakte ze voor de tentoonstelling vier nieuwe werken. Ze getuigen van een nieuwe visuele richting voor Al Qadiri, die voor het eerst Oud-Egyptische mythen en geschiedenis onderzoekt. Maar ze breien ook een vervolg aan haar verkenning van de complexe en bijzonder fragiele relatie tussen natuur, dieren en mensen, en de gelaagde machtsstrijd die daaruit voortkomt.

In het midden van de Koninklijke Rotonde staat het werk **Automaton**, twee ready-made beeldhouwwerken van de antropomorfe Egyptische diergoden Chnoem en Anubis, die tegenover elkaar staan terwijl ze rustig ronddraaien. **Archaeology of Beasts** is een immersieve video-installatie met vier kanalen, waar de kunstenaar honderden souvenirs van goden en farao's, gevonden op de straatmarkten van Luxor tot leven brengt. In de video-installatie met drie kanalen **Book of the Dead** worden we getuige van een existentiële conversatie tussen de farao Achnaton en zes elkaar afwisselende goden: Hathor, Babi, Sekhmet, Seth, Horus en Sobek. **Aaru: After Lament** is Al Qadiri's eerste werk in virtual reality in combinatie met een installatie van gouden tarwe. Het neemt ons mee naar het Oud-Egyptische hiernamaals, waar de kunstenaar ons uitnodigt te reflecteren over arbeid, verlies en de cirkel van het leven.

Hypermannelijke figuren, verwrongen lichamen en antropomorfe diervormen domineren de werken. Door haar focus op de transformaties van menselijk naar dierlijk en goddelijk, stelt Al Qadiri de vraag wie als mens (en wie als dier) wordt beschouwd.

Al Qadiri: “Wanneer ben je een mens? Wanneer ben je een beest? En is het leven van de ene echt meer waard dan dat van de andere? Zeker vandaag zijn dat pertinente vragen – op een moment dat we goed en wel beseffen dat we onze relatie met de natuur moeten herzien én het idee moeten laten varen dat we de natuur kunnen controleren.”

Daarmee zinspeelt ze op het anders–zijn en uiteindelijk ook op de methodes van dominantie die de mensheid elkaar eeuwenlang heeft opgelegd. Het oude Egypte was vaak een plaats voor de projectie van culturele idealen, terwijl het vormgegeven werd door geopolitieke belangen. Zo was de schattenjacht in Egypte in de vroege 19de eeuw een race tussen Frankrijk en Engeland om hun symbolische aanwezigheid en commerciële greep op de mensen en de regio te laten gelden. In het licht van de huidige ontwikkelingen in het Midden–Oosten, legt de Egyptische beeldtaal die Al Qadiri in haar werk gebruikt, met alle betekenis en geschiedenis die erin besloten ligt, subtiel de nadruk op menselijke ijdelheid en vormt ze een dringende oproep om al het leven te respecteren.

Al Qadiri voegt toe: *“Ik ben de laatste tijd erg bezig met de relatie tussen mens en dier. Tegenwoordig leven we zo gesegregeerd dat we verbouwereerd zijn als er tijdens een pandemie plots ‘wilde’ dieren opduiken in onze straten en rivieren. Alsof we compleet vergeten waren dat die in dezelfde wereld leven. Het verschil met het oude Egypte kan niet groter zijn, want daar werden dieren nog afgebeeld als goden.”*

Over de kunstenaar

Monira Al Qadiri © Courtesy of the artist
photo by Raisa Hagiu

Monira Al Qadiri (*1983) is een beeldende kunstenaar uit Koeweit, geboren in Senegal en opgeleid in Japan. Al Qadiri's veelzijdige praktijk omvat beeldhouwkunst, installatie, film en performance en is voornamelijk gebaseerd op onderzoek naar de culturele geschiedenis van de Golfregio. Ze laat zich inspireren door sciencefiction, autobiografische verhalen, traditionele praktijken en popcultuur, wat resulteert in mysterieuze en soms subversieve werken. Ze woont en werkt momenteel in Berlijn.

Monira Al Qadiri heeft solotentoonstellingen gehouden in UCCA Dune, China (2023); Kunsthaus Bregenz, Oostenrijk (2023); het Guggenheim Museum Bilbao, Spanje (2022); Blaffer Art Museum, Texas, VS (2022); Haus der Kunst, München, Duitsland (2020); Kunstverein Gottingen, Gottingen, Duitsland (2019); Het CIRCL Paviljoen, Amsterdam, Nederland (2018); Sursock Museum, Beiroet, Libanon (2017); Gasworks, Londen, UK (2017); Stroom Den Haag, Nederland (2017); en Sultan Gallery, Koeweit (2014).

Haar deelname aan collectieve tentoonstellingen omvat DesertX AlUla (2024); After Laughter Comes Tears, MUDAM, Luxemburg (2023); “Our Ecology. Toward a Planetary Living” Mori Art Museum, Japan (2023); ‘Thinking Historically in the Present’ Sharjah Biennial 15, Sharjah, VAE (2023); “Is it Morning for You Yet?” The 58th Carnegie International, Pittsburgh (2022); “The Vibration of Things” The 15th Triennial of Small Sculpture, Fellbach (2022); Dubai Expo 2020, Dubai (2021); “Feeling the Stones” Diriyah Contemporary Art Biennial, Riyadh (2021); “Phantasmopolis” Asia Art Biennial, Taiwan (2021); “Our World is Burning” Palais de Tokyo, Parijs (2020); “Theater of Operations: The Gulf Wars” MoMA PS1, New York (2019–20); Future Generation Art Prize, Kiev (2019); ‘Antikino’ Berlinale Forum Expanded, Berlijn (2019); Asia Pacific Triennial, Brisbane (2018); Lulea Biennial, Zweden (2018); Athens Biennial, Athene (2018); ‘Crude’ Jameel Arts Center, Dubai (2018); onder andere. In 2022 was Al Qadiri te zien in de centrale tentoonstelling “The Milk of Dreams” van de Biënnale van Venetië.

Praktische informatie

Data: 14 november 2024 »→ 9 maart 2025
Tickets: €3/6 (Kortingen via www.bozar.be)
Adres: Bozar – Paleis voor Schone Kunsten Brussel,
Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel
Open: Dinsdag > Zondag 10u > 18u
Gesloten: Op maandag
Info & tickets: www.bozar.be – +32 (0)2 507 82 00

Monira Al Qadiri © Courtesy of the artist
photo by Raisa Hagiu

Meet the Artist: Monira Al Qadiri

Op woensdag 13 november van 19u tot 20u
Tickets: €10/€8
Bozar – Paleis voor Schone Kunsten Brussel,
Ravensteinstraat 23, 1000 Brussel
Terarkenzaal

Het gesprek wordt geleid door Elisabeth Van Caelenberge, egyptologe (KU Leuven) en kunsthistorica gespecialiseerd in hedendaagse kunst (voormalig directrice galerie Xavier Hufkens).

Citaten

Monira Al Qadiri:

“Dit is mijn meest technologische tentoonstelling ooit. Een van de vier installaties is zelfs een VR-ervaring waarmee ik een parallelle wereld wil creëren – gebaseerd op het vrij ‘agriculturele’ beeld dat de oude Egyptenaren hadden van het hiernamaals.”

“Bozar gaf me de mogelijkheid om te experimenteren met mijn obsessies, terwijl van kunstenaars meestal wordt verwacht dat zij steeds hetzelfde oeuvre presenteren. Hier werkte ik vanuit de onconventionele ruimtes van het Paleis om een eigenzinnige tentoonstelling te maken.”

Zoë Gray, Directeur Tentoonstellingen, Bozar:

“Het is een opmerkelijk nieuw oeuvre dat de mythen van het Oude Egypte gebruikt als filter om na te denken over prangende en actuele vragen. De tentoonstelling is een nieuw hoofdstuk in Al Qadiri’s speelse maar kritische artistieke praktijk.”

Lijst van de tentoongestelde werken

Automaton

2024

Twee beeldhouwwerken in glasvezel, automobiolverf, rotatie-mechanisme

237 x 85 x 65 cm elk

Twee hypermannelijke ready-made beelden van antropomorfe Oud-Egyptische diergoden draaien rustig rond in de ruimte en doen denken aan tentoonstellingen op een luxueuze autoshow of een presentatie van kostbare koopwaar. Oorspronkelijk bedoeld voor interieurdecoratie, zijn ze nu overschilderd in hoogglans zwart, wat de overdreven musculatuur van hun humanoïde lichamen accentueert. In het oude Egypte was een continu proces van transformatie, van mens naar dier naar een goddelijk wezen een gebruikelijk concept, waardoor een godheid meerdere vormen kon aannemen en meerdere lichamen kon bewonen. Dit staat in schril contrast met onze moderne religieuze perspectieven, waar rollen en narratieven veel strakker gedefinieerd zijn.

Hier staan de twee goden – Anubis en Chnoem – tegenover elkaar, alsof ze verward zijn in een confrontatie, hun schaduwachtige figuren in een gespannen impasse. Het 'anders maken', dat plaatsvindt tussen mens en dier, strekt zich ook uit tussen mensen onderling: wie wordt als volwaardig mens beschouwd en wie wordt gereduceerd tot de status van 'beest'? Degenen die als 'beest' worden gecategoriseerd, worden behandeld als robotachtige automaten zonder eigen wil of politieke impact en degraderen naar het rijk van de erotiek of de dood.

Archaeology of Beasts

2024

Video-installatie met vierkanalen, geluid. Loop van 4 minuten. Music door Raed Yassin.

Honderden in 3D-gescande souvenirs van de straatmarkten van Luxor vormen digitale 'heuvels' van wezens die op elkaar gestapeld zijn en de kijker omringen, waardoor een vervormd en verwrongen landschap van verschillende anatomieën ontstaat. Piepkleine lichamen, grote lichamen,; vreemde lichamen,; uitgerekte lichamen; onvolledige lichamen smelten samen tot dit chaotisch terrein en dragen elk bij aan dit verontrustende tableau dat een allegorie van het anders-zijn oproept.

In tijden van crisis worden slinkende bestaansmiddelen, gebroken gezinnen, verloren huizen en de ontheemde lichamen van mensen die lijden vaak gereduceerd tot abstracties en statistieken: ze zijn niet zoals wij; ze zijn de pijn of het verdriet, zoals wij dat kennen, niet waard. Deze vervorming van de menselijke ervaring belemmert ons vermogen tot medeleven en weerspiegelt onze huidige mondiale toestand waarin de ervaringen van de 'ander' voortdurend worden vervormd, over het hoofd gezien en vervreemd.

Book of the Dead

2024

Video–installatie met drie kanalen, geluid. Loop van 11 minuten

In een smalle, grafachtige gang komen zeven in 3D–gescande beelden uit museumvitruines tot leven, geanimeerd en met elkaar sprekend met door AI–gegenereerde stemmen. Drie schermen omringen ons en creëren een intieme ruimte waar we een deelnemer worden in deze ritualistische dialoog. In het midden staat Achnaton, de enige menselijke figuur, omringd door beelden van diergoden uit het oude Egypte. Fragmenten uit het Egyptische Dodenboek – een verzameling mythen, gebeden en bezweringen die de overledene door het hiernamaals leiden – worden hier geherinterpreteerd als een dialoog tussen de mensheid en degenen die ze als minderwaardig beschouwt. Door middel van dit dialoog stelt de installatie hiërarchische opvattingen over het leven ter discussie en onderzoekt ze de ecologische uitdagingen die de mensheid heeft gecreëerd. Ze nodigt daarbij uit tot reflectie op onze plaats in het bredere web van het bestaan.

Aaru: After Lament

2024

VR–ervaring, installatie met geverfde tarwe. Muziek door Fatima Al Qadiri

De oude Egyptenaren geloofden dat de hemel bestond uit een veld van gouden tarwe, waar de doden na hun overlijden aan landbouw konden blijven doen. Als voorbereiding op deze hemelse taken werden de doden vaak begraven met hun zeisen en landbouwwerktuigen in hun kisten. Dit idee van arbeid in de eeuwigheid lijkt vreemd aan de moderne opvatting van het paradijs als een plaats van eeuwige rust. Bovendien symboliseerde het bewerken van land in het oude Egypte sociale status en deskundigheid. De aanwezigheid van dergelijke werktuigen in graven weerspiegelde iemands kennis en toegang tot voedselbronnen, waardoor het landbouwwerk een verheven status kreeg die contrasteert met moderne opvattingen over handenarbeid.

Met behulp van virtual reality, waar ook de mythe van de Hemelse Koe verschijnt, wordt deze buitenwereldse dimensie weergegeven in een beeld van 360–graden dat lijkt op een schilderij. Op de muur ernaast hangen goudgeverfde tarwestengels in een lange rij, waarbij elke stengel de ziel van de overledenen symboliseert. In een wereld die getekend wordt door verlies, biedt deze installatie een reflectie op het hiernamaals en nodigt ze ons uit om een oude kijk op de eeuwigheid te overwegen – een die arbeid, landbouw en de eindeloze cycli van het leven eert.

Partners

Persdienst

Contact

Samir Al-Haddad – 32 (0)472 50 00 14 – samir.alhaddad@bozar.be

Accreditatie

Indien u in het bezit bent van een geldige perskaart*, kan u zelf online een tijdsslot reserveren voor uw bezoek aan onze tentoonstellingen door een ticket te bestellen met tarief 'PRESS'. U kan dan het ticket voor het online gereserveerde tijdsslot vóór uw bezoek ophalen in de box office, op vertoon van uw identiteitsbewijs en perskaart.

Indien u geen geldige perskaart heeft, is het mogelijk om minstens 3 werkdagen op voorhand een accreditatie aan te vragen via mail aan de persdienst: press@bozar.be

*Bozar accepteert enkel geldige, niet verlopen, Belgische perskaarten van het type *VVJ, AJP, IFJ, API-IPA en AICA*.

Bijlagen

NEDERLANDSE TRANSCRIPTIE

Geadapteerd op verschillende fragmenten uit het Egyptische Dodenboek

Book of the Dead

2024

Video-installatie met drie kanalen, geluid. Loop van 11 minuten

Man (Achnaton):

Ik wou je vervangen door de zon, maar dat is niet gelukt.

Alleen ben ik, alleen.

Alleen haast ik me door de kosmische eenzaamheid.

Ik ben gisteren, vandaag en morgen.

Ik ben de goddelijke en geheimzinnige ziel.

Ik ben ontelbare generaties.

Ik heb mezelf gevormd.

In tegenstelling tot jou.

Jij zult nooit je dierenlichaam ontgroeien.

Verlos me van die Bewakers van de Overtochten met kwetsende vingers.

Ik verlicht de duisternis en overwin de verslindende monsters. Zij die in hun eigen duisternis zitten, aanbidden me, en ze klimmen op naar mij. Ik ben gekomen om de duisternis te verdrijven.

Verlos me van degene die zielen in beslag neemt, die alle vuiligheid en corruptie verteert in de duisternis van het licht. Al wie hem vreest is machteloos.

Verlos me van degene die tussen de verdoemden leeft. Wiens gezicht dat van een hond is maar wiens huid die van een mens. In die hoek van de poel van vuur, dat schaduwen opslokt, menselijke harten verteert en daden nietig verklaart. Ik wil hem niet zien.

Ik kom overdag tevoorschijn en openbaar mezelf als het hoofd van de goden. Ik ben de god die alle grootspraak verjaagt.

Baviaan (Babi):

Ik ben een Prins, zoon van een Prins. Een vlam, zoon van een vlam. Mijn hoofd is hersteld nadat het was afgesneden. Het hoofd van de goddelijke werd hem niet afgenomen en het mijne zal mij niet worden afgenomen. Ik til mezelf op, ik vernieuw mezelf, en ik word weer jong. Ik ben oneindig.

Ik heb de woorden van mensen gesproken, en ik heb de woorden van beesten herhaald. Mijn geest is geëquipeerd, want ik ben een geëquiperde geest en ik heb alle geesten geëquiperd. Ik ben tot jullie gekomen en ik ben bij jullie. Ik laat me niet tegenhouden of afstoten. Mijn vlees zal worden hernieuwd bij het zien van schoonheid. Ik ben aangekomen in het land van de eeuwigheid, ik heb mezelf aangesloten bij het land van de onsterfelijken, en het is de goddelijke die dit voor mij heeft bevolen.

Mijn ziel zal niet worden geïsoleerd van mijn lichaam aan de poorten van de onderwereld, maar ik zal vreedzaam binnengaan en vreedzaam herrijzen.

Moge dit hart bij me zijn in de verblijfplaats van de harten.

Valk (Horus):

Vanuit mijn ei stijg ik op in mijn hemelgewelf en schijn aan de horizon, en zwem en zeil over de hemel. Uit mijn mond komen vlammen die de Aarde verlichten. Mijn wenkbrauwen zijn als uitgebalanceerde armen op de dag waarop jouw wandaad in rekening wordt gebracht, en elk onrecht wordt vastgebonden aan zijn afzonderlijke blok ter afrekening.

Ik heb de hemel opgegraven, ik heb de horizon afgehakt, ik heb de aarde tot in haar verste uithoeken doorkruist. Ik heb bezitgenomen van de geesten van de groten, want ik ben degene die de wereld van magie voorziet.

Lucht en aarde zijn mijn horizon. Wat daartussen ligt is wat ik ben.

Hoe kun je de grenzen van de hemel bereiken? Jullie zijn inderdaad uitgerust met een lichaam, maar jullie bezitten niet de juiste ziel.

Ik ben de ziel der zielen van de eeuwige goden. Mijn lichaam is eeuwig. Ik ben hij die in de hemel is. Ik ben jong in mijn stad, ik ben jongensachtig in het veld, en zo is mijn naam, want mijn naam zal niet vergaan.

Man (Achnaton):

Ik kom tot jullie als een geëquiperde geest. De bewakers van de poorten lopen voor me uit. De grote machten maken de wegen voor me vrij. De groten die in de horizon wonen vrezen me. Laat mijn wijsheid gewaarborgd zijn, want ik verlang naar een triomf over mijn vijanden.

*Moge ik de heer van de vermoeidheid zien, die geen grenzen kent, en laat niemand me tegenwerken.
Mijn uitspraak is machtig, want ik ben krachtiger dan de geesten en de beesten; moge ze geen macht over me hebben.*

Koe (Hathor):

Kom naar mijn stem. Jouw naam is in mijn mond. Luister naar mijn stem. Op de dag dat je de vlam bij de goddelijke plaatst, zal hij worden neergeslagen. Hij ziet er misschien uit alsof hij van de Aarde komt, maar hij is de stralende, die het goddelijke lichaam en de goddelijke geest heeft. Negeer zijn naam niet. Kom, wees zijn volgeling, zoals we allemaal zijn.

Ik ben degene die de duisternis verlicht. Ik ben gekomen om de duisternis te verlichten, want zij is tweemaal verlicht. Ik heb de duisternis verlicht. Ik heb hen aanbeden die in de duisternis zijn. Ik heb hen opgetild die wenen, die hun gezicht verborgen hielden, die verzonken waren.

Ik ben degene die geboorte gaf.

Lucht is wat ik inademen. Aarde is waar ik sta. Ik heb mijn gezicht aan het goddelijke gegeven. Het is wit van hitte. De wereld is helder als brons. De doden staan op om mij te zien, ademen de lucht in en kijken in mijn gezicht, een gele schijf aan de oostelijke horizon.

Leeuwin (Sekhmet):

Ik ben de grote Kat, die bomen bezoekt. Op die strijdnacht, toen jullie werden verslagen, werden al mijn vijanden uitgeroeid.

*Ik eet met mijn mond, ik kauw met mijn kaak, en ik ben voorzien van talloze Machtige Woorden. Ik kan jou omverwerpen. Want jij bent de Prins van de Stad der Blindheid.
Ik ben de priester in een verborgen huis; een gids naar innerlijke werelden. Ik ben de idee van mezelf in mijn moeders buik, een helder trillende ster in de herinnering van de ochtend, een zandkorrel die oostwaarts wordt geblazen. Ik ben een vrouw, een weduwe, een heks. Mij omhelzen is dromen van rijpend graan. In mijn armen slapen is dromen van honing. Met een woord verdrijf ik de slangen van de rivier. De boten zeilen weg naar haar monding.
Ik ben een tovenaars.
Ik ben compleet.
Ik ben geëquiperd.
Ik heb de ledematen genezen.*

Man (Achnaton):

Gisteren, dat zwanger is van degene die zichzelf op een ander moment zal baren, is van mij.

Het behoort mij toe.

Ik ben gisteren, vandaag en morgen.

Krokodil (Sobek):

Ik ben een krokodil die in afgrijzen is ondergedompeld. Ik ben een krokodil die neemt door te roven. Ik ben het grote en machtige visachtige wezen dat zich in de bittere meren bevindt. Ik ben de heer van hen die zich neerbuigen voor de pure nacht. Jouw gezicht behoort niet tot de gerechtigheid. De hemel omsluit de sterren, magie omsluit haar nederzettingen, en mijn mond omsluit magie in zich. Mijn tanden zijn een mes en mijn slagtanden zijn de adderberg.

In zeeschuim, in wervelingen en verbeeldingen ben ik vis, kikkervisje, krokodil. Ik ben een drang, een idee, een voorbode van onmogelijke dromen. Ik lig tussen hemel en aarde, tussen goedheid en kwaad, geduld en explosie. Ik ben onschuldig en rooskleurig als de dageraad. Ik slaap met mijn vinger in mijn mond, het levenssnoer naast mijn oor gekruld. Als een kind in de buik van zijn moeder ben ik bij jullie, maar niet onder jullie. Ik ken geen einde en ik heb geen begin. Ik ben er altijd geweest, een kind in de stilte der dingen, klaar om elk moment wakker te worden.

Ik ben mogelijkheid.

Man (Achnaton):

Alles is mogelijk.

Oh plaats van me, oh troon van me, kom en dien me, want ik ben jullie heer. Oh jullie beesten, kom in mijn gezelschap, want ik ben de zoon van de goddelijke, jullie zijn van mij, want het was mijn vader die jullie heeft gemaakt.

Aan mij behoren alle mensen toe, ik heb alles aan mezelf gegeven.

Ik heb mijn vergrijpen verwijderd. Ik heb alle zonden afgeworpen die deel van mij uitmaakten. Ja, ik ben zuiver; ja, ik ben machtig.

Zie, mijn woord is gesproken.

Het foute wordt weggewassen, en het valt onmiddellijk weg.

Jakhals (Seth):

Ik ben de jakhals der jakhalzen, die briesjes brengt in de aanwezigheid van het goddelijke. Naar de uiteinden van de hemel, naar de uiteinden van de aarde, naar de uiteinden van de ring van wolken. Ik geef lucht aan de jeugd terwijl ik mijn mond open en met mijn twee ogen staar.

Geef mij kruiken melk en gebak en vlees aan de deur van mijn huis.

Ik ben de jakhals der jakhalzen, die de lucht naar de aanwezigheid van de zonneschijn trekt, naar de grenzen van de hemel, naar de grenzen van de aarde, naar de grenzen van de pluim. Lucht wordt gegeven aan die jongeren die mijn mond openen zodat ik met mijn ogen kan zien.

Als de hemel komt met de noordenwind, zal ik in het zuiden wonen.

Als de hemel komt met de zuidenwind, zal ik in het noorden wonen.

Als de hemel komt met de westenwind, zal ik in het oosten wonen.

Als de hemel komt met de oostenwind, zal ik in het westen wonen.

Ik zal aan de huid van mijn neusgaten trekken, ik zal openbloeien op de plek waar ik verlang te zijn.

Vergeet nooit dat de woorden niet de werkelijkheid zijn, alleen de werkelijkheid is werkelijkheid; beeldsymbolen zijn het idee, woorden zijn verwarring.

Man (Achnaton):

Ik heb de nachtmerrie al honderd keer gedroomd, die oude weerzin van bot en vlees, wakker worden in het zweet, in een onstuimige stormloop naar de wereld, naar de koele zekerheid van vuren die branden in plotselinge sterren, de hitte in het lichaam. Dat ik ben sluit uit dat ik nooit geweest ben.

Wat ik weet is me gegeven om te zeggen. Er is meer.

Wie je bent wordt alleen beperkt door wie je denkt dat je bent. Ik ben het woord voordat het uitgesproken wordt. Ik ben gedachte en verlangen. Ik ben een kind in de keel van god. De dingen zijn mogelijk – vreugde en verdriet, mannen en vrouwen, kinderen. Op een dag zal ik me een andere man voorstellen, botten bouwen en vlees om hem heen maken. Ik ben maar een moment bij je voor een eeuwigheid. Ik ben de naam van alles.

Ik ben, ik ben, ik ben.

“Je hebt geen VR-bril nodig om een parallel universum binnen te stappen”

De relatie tussen mens en dier is de voorbije eeuwen zo verstoord geraakt dat we tijdens corona zowaar verbaasd waren, toen dieren zich opeens in ‘onze’ steden begaven. “Terwijl we dus in dezelfde wereld leven, hé”, proclameert de Koeweitse kunstenaar Monira Al Qadiri.

Over corona gesproken: in 2021 had Monira Al Qadiri al een lezing–performance in Bozar moeten geven, maar door de pandemie vond die uiteindelijk online plaats. Ook het onderwerp van die lezing had iets met corona te maken. “Toen musea na de eerste lockdown terug gedeeltelijk open mochten,” herinnert de kunstenaar zich, “ben ik naar het Egyptisch museum in Berlijn getrokken. Ik móest het huis uit! Daar werd ik aangetrokken door twee handen – al wat overbleef van een drieduizend jaar oud standbeeld van Nefertiti en Achnaton.”

Al Qadiri was gebiologeerd door die schijnbaar eeuwige verbinding en ze begon álles over het koningspaar en het oude Egypte op te zoeken. Net op dat moment kreeg ze van Bozar de vraag om een lezing te geven “over gelijk werk onderwerp,” weet de kunstenaar nog goed, “dus het lag voor de hand dat het daarover moest gaan.” Maar zelfs die millennia oude handdruk van een

Egyptisch koningspaar was niet bestand tegen een volgende lockdown en Al Qadiri is nooit in Bozar geraakt.

“Dat ze mij nu de draad terug laten oppakken,” zegt de kunstenaar, “maakt mij intens gelukkig. Vooral omdat ik er nu ook mijn fascinatie voor parallelle universums bij kan betrekken. Ik voelde mij tijdens de pandemie vaak zo verloren dat ik begon na te denken over parallelle tijdslijnen en werelden.”

Zeer concreet broedt de Koeweitse kunstenaar op een ambitieuze tentoonstelling die bestaat uit vier installaties en waarin de relatie tussen mens en dier wordt uitgediept ... door de lens van het oude Egypte. “Ik noem het *The Archeology of Beasts*”, vertelt Al Qadiri enthousiast. “Wanneer ben je een mens? Wanneer ben je een beest? En is het leven van de ene echt meer waard dan dat van de andere? Zeker vandaag zijn dat pertinente vragen – op een moment dat we goed en wel beseffen dat we onze relatie met de natuur moeten herzien én het idee moeten laten varen dat we de natuur kunnen controleren.”

Ecologische boodschap

Het is lang niet de eerste keer dat Monira Al Qadiri zich over ecologische vraagstukken buigt, “maar dat ligt vast aan het feit dat ik uit een land kom dat olie

produceert, waardoor ik mij verantwoordelijk voel voor het einde van de wereld.” Ze lacht, maar ze meent ook wat ze zegt. “Ecologie is echter een breed veld en ik ben de laatste tijd erg bezig met de relatie tussen mens en dier. Want die is vandaag heel anders dan vroeger. Tegenwoordig leven we zo gesegregeerd dat we verbouwereerd zijn als er tijdens een pandemie plots ‘wilde’ dieren opduiken in onze straten en rivieren. Alsof we compleet vergeten waren dat die in dezelfde wereld leven. Het verschil met het oude Egypte kan niet groter zijn, want daar werden dieren nog afgebeeld als goden.”

De kunstenaar geeft het voorbeeld van Thoth, een Egyptische god met het hoofd van een vogel die beslist of iemand al dan niet naar het hiernamaals gaat. “Hij legt jouw hart op een weegschaal met een veer, en als het hart zwaarder weegt dan de veer, dan wordt het aan een krokodil gevoerd en mag je niet naar de hemel.” Al Qadiri veert recht: “We hebben vandaag al amper ontzag voor leeuwen of tijgers, en bij de Egyptenaren lag ons lot in de handen van een vogel!”

De kunstenaar reisde voor de tentoonstelling uiteraard ook verschillende keren naar Egypte. Enerzijds om research te doen – “mijn liefde voor kunst is er nóg groter geworden, want na vijfduizend jaar is dat alles wat er nog van die oude beschaving overblijft” – anderzijds om 3D-scans te maken.

“Dit wordt mijn meest technologische tentoonstelling ooit”, aldus Al Qadiri. “Een

van de vier installaties is zelfs een VR-ervaring waarmee ik een parallelle wereld wil creëren – gebaseerd op het vrij ‘agriculturele’ beeld dat de oude Egyptenaren hadden van het hiernamaals. Al moet ik eerlijk toegeven dat je soms helemaal geen VR-bril nodig hebt om het gevoel te hebben dat je in een parallel universum zit. Telkens als ik in Egypte zo’n vijfduizend jaar oude graftombe binnenstapte en dingen zag die nooit bedoeld waren om door mensen gezien te worden, voelde ik mij al in een soort alternatieve realiteit.”